

Tomáš Lebeda • Lukáš Linek •
Pat Lyons • Klára Vlachová • et al.

VOLIČI A VOLBY 2006

Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.,
Praha 2007

Obsah

Seznam tabulek	II
Seznam grafů	V
Seznam obrázků a map	VI
1. Úvod	1
TOMÁŠ LEBEDA, LUKÁŠ LINEK, PAT LYONS, KLÁRA VLACHOVÁ	
2. Volební systém a voličské rozhodování	15
TOMÁŠ LEBEDA	
3. Výzkumy volebních preferencí a jejich prezentace v médiích	37
TOMÁŠ LEBEDA, JINDŘICH KREJČÍ	
4. Zdroje a motivace volební účasti	63
LUKÁŠ LINEK, PAT LYONS	
5. Vliv volební účasti na zisky politických stran	87
LUKÁŠ LINEK	
6. Nerozhodnutí voliči a volební kampaň	111
EVA BRADOVÁ A TOMÁŠ LEBEDA	
7. Sociální třída a její vliv na volební chování	133
KLÁRA VLACHOVÁ, BLANKA ŘEHÁKOVÁ	
8. Povaha a zdroje stranické identifikace	147
PAT LYONS, LUKÁŠ LINEK	
9. Tematické hlasování, vliv lídrů a stranictví ve volbách	177
PAT LYONS, LUKÁŠ LINEK	
10. Závěr: Co rozhodlo volby do Poslanecké sněmovny v roce 2006 a co jsme se dozvěděli o volebním chování v ČR?	203
TOMÁŠ LEBEDA, LUKÁŠ LINEK, PAT LYONS, KLÁRA VLACHOVÁ	
Literatura	215
O autorech	231

Seznam tabulek

Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 2. – 3. června 2006	VII
Účast při volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 2. – 3. června 2006	VIII
Tabulka 1.1. Voličské přesuny mezi volbami do PS v roce 2002 a 2006	6
Tabulka 1.2. Voličské přesuny mezi volbami do PS v roce 2002 a 2006	6
Tabulka 1.3. Profily voličů stran, které získaly křesla do PS v roce 2006	8
Tabulka 2.1. Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny 2006 v porovnání s volbami 1998 a 2002	19
Tabulka 2.2. Přehled vybraných charakteristik voleb do PS PČR 1996–2006	26
Tabulka 2.3. Postoj, jak by se voliči a nevoliči zachovali, pokud by neexistovalo žádné omezení uzavírací klauzule	28
Tabulka 2.4. Změna volebního výsledku na základě deklarované změny volebního chování při neexistenci uzavírací klauzule	30
Tabulka 2.5. Vývoj základních ukazatelů svědčících o psychologickém dopadu uzavírací klauzule mezi léty 1990 až 2006	30
Tabulka 2.6. Hodnoty přirozených prahů v jednotlivých volebních krajích.	33
Tabulka 3.1. Jednotná terminologie pro publikaci různých druhů výstupů výzkumů preferencí CVVM, STEM a TNS Factum podle dohody SIMAR.	44
Tabulka 3.2. Vývoj stranických preferencí CVVM půl roku před volbami	47
Tabulka 3.3. Vývoj stranických preferencí STEM půl roku před volbami.	48
Tabulka 3.4. Vývoj volebních prognóz Factum Invenio půl roku před volbami	49
Tabulka 4.1. Důvody a načasování ne-/účasti ve volbách.	74
Tabulka 4.2. Rozdíly mezi voliči a nevoliči ve volbách.	76
Tabulka 4.3. Model účasti ve volbách	78
Tabulka 5.1. Vliv volební účasti na zisky politických stran na základě regresních modelů agregovaných dat	98
Tabulka 5.2. Vliv volební účasti na zisky politických stran na základě regresních modelů agregovaných dat při kontrole regionálních odlišností	99

Tabulka 5.3. Vliv změny volební účasti na změnu v podpoře politických stran na základě regresních modelů agregovaných dat.	101
Tabulka 5.4. Volební výsledky při odlišné volební účasti definované minulými hlasováními.	103
Tabulka 5.5. Volební výsledky při odlišné volební účasti definované stranickou identifikací a dobou rozhodnutí pro volbu strany	104
Tabulka 5.6. Simulace volebních výsledků dle příjmu, politického zájmu a vzdělání	106
Tabulka 5.7. Vliv volební účasti na zisky jednotlivých stran: shrnutí zjištěných výsledků dle typů analýzy a vztahů k hypotézám	107
Tabulka 6.1. Doba, kdy se voliči definitivně rozhodli pro jimi volenou stranu . . .	116
Tabulka 6.2. Regresní model vysvětlující rozdíly v délce období před volbami, kdy se voliči definitivně rozhodli, kterou stranu budou volit	118
Tabulka 6.3. Vybrané charakteristiky rozhodnutých a nerozhodnutých voličů . .	122
Tabulka 6.4. Rozhodnutí a nerozhodnutí voliči podle zvolené politické strany . .	125
Tabulka 6.5. Politické strany, které nerozhodnutí voliči jednotlivých stran ještě zvažovali	127
Tabulka 6.6. Politické strany, které by nerozhodnutí voliči jednotlivých stran nikdy nevolili.	128
Tabulka 7.1. Sociální třída, subjektivní sociální třída, vzdělání a volba strany . .	138
Tabulka 7.2. Odhadnuté šance ODS v jednotlivých sociálních třídách.	141
Tabulka 7.3. Odhadnuté šance ODS v jednotlivých sociálních třídách s přihlédnutím ke vzdělání	142
Tabulka 7.4. Odhadnuté šance ODS v jednotlivých sociálních třídách s přihlédnutím ke vzdělání a věku	142
Tabulka 7.5. Odhadnuté šance ODS v jednotlivých sociálních třídách s přihlédnutím k zaměstnaneckému sektoru.	143
Tabulka 7.6. Odhadnuté šance ODS na stupnici subjektivní sociální třídy.	143
Tabulka 8.1. Rozdíl mezi občany v míře stranické identifikace v době voleb . . .	156
Tabulka 8.2. Srovnání míry stranické identifikace ve vybraných zemích Evropy, 1996–2005	158
Tabulka 8.3. Srovnání hlasování pro stranu s vyjádřenou mírou stranické identifikace	162
Tabulka 8.4. Konzistence hlasování ve volbách do PS v letech 2002 a 2006 podle intenzity stranické identifikace.	163
Tabulka 8.5. Konzistence hlasování ve volbách do PS v letech 2002 a 2006 podle intenzity stranické identifikace a volby konkrétní strany	164
Tabulka 8.6. Konzistence hlasování mezi rodiči a respondentem podle stranické identifikace respondenta.	172

Tabulka 9.1. Kritéria pro tematické hlasování při volbách za použití levo-pravé škály	185
Tabulka 9.2. Postoje voličů ODS jako podíl voličů dvou hlavních stran podle postoje na tematických škálách	188
Tabulka 9.3. Hlavní postojové dimenze v české společnosti	191
Tabulka 9.4. Srovnání modelu tematického hlasování s dalšími modely volby strany	196
Tabulka 10.1. Shoda jednotlivých modelů volby strany s daty	208

Seznam grafů

Graf 3.1. Srovnání vývoje volebních preferencí CVVM, Factum Invenio a STEM během půl roku před volbami	59
Graf 4.1. Vývoj volební účasti v jednotlivých typech hlasování v ČR v letech 1996–2006	64
Graf 4.2. Pravděpodobnosti volební účasti z hlediska hlavních faktorů.	81
Graf 8.1. Úroveň stranické identifikace.	154
Graf 8.2. Sympatičnost stran na škále 0–10 podle intenzity stranické identifikace občanů identifikovaných s ČSSD a ODS.	166
Graf 8.3. Pozitivní a negativní sympatie k politickým stranám podle voličů jednotlivých stran	167
Graf 8.4. Konzistence hlasování mezi členy rodiny	170
Graf 9.1. Důležitost vybraných témat z hlediska ČSSD a ODS.	180
Graf 9.2. Vnímání důležitosti a postoje respondentů k jednotlivým tématům . . .	183
Graf 9.3. Postoje voličů politických stran ve dvou hlavních hodnotových dimenzích v ČR, 2006.	192
Graf 9.4. Srovnání různých vysvětlení volby strany.	200

Seznam obrázků a map

Obrázek 3.1. Nekorektní interpretace dubnových stranických preferencí agentury STEM v deníku Právo	51
Obrázek 3.2. Nekorektní interpretace dubnových stranických preferencí agentury STEM v deníku Mladá fronta DNES	52
Mapa 4.1. Účast ve volbách dle okresů	72